

KLAGANDE

IST Sverige AB, 556265-4755

Ombud: Advokat Ponthus Andersson och biträdande jurist Camilla Brizzi

MOTPART

Växjö kommun

Ombud: Advokaterna Kaisa Adlercreutz och Johan Lidén

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Växjö:s dom den 2 september 2025 i mål nr 2585-25, se bilaga A

SAKEN

Överprövning av upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och beslutar att upphandlingen IT-stöd för administration och lärande (skola), dnr KS 2023-00440, ska göras om.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

YRKANDEN M.M.

IST Sverige AB (IST) yrkar att kammarrätten, med ändring av förvaltningsrättens dom, beslutar att upphandlingen ska göras om.

Växjö kommun (kommunen) anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR I HUVUDDSAK

IST

IST hänvisar till vad man tidigare anfört, i denna process och i den föregående där kammarrätten återförvisade målet (mål nr 3657-24), om varför kommunen gjort fel som inte tillåtit IST att delta i konkurrensen om kontraktet.

Förvaltningsrätten har gjort en felaktig bedömning av vilka omständigheter som är prekluderade. Slutsatsen att en ny treveckorsfrist började löpa från tidpunkten för tilldelningsbeslutet saknar helt stöd i lag.

Kommunen

Kommunen hänvisar till vad som tidigare anförts i de aktuella målen och lägger bland annat till följande avseende preklusion.

Exakt hur lång tid som är skäligt från erhållande av ny information till att åberopa densamma kan diskuteras. Men det står klart att ca två månader, det vill säga tiden mellan den 26 juni 2024 och den 23 augusti 2024, inte är godtagbart.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Parterna är oense om vilka omständigheter som domstolen ska beakta mot bakgrund av preklusionsreglerna i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Kammarrätten konstaterar inledningsvis att det inte är tillåtet att tillämpa andra preklusionsfrister än de som följer av 20 kap. 5 b och 5 c § LOU. Den grundläggande oenigheten avseende tidigare fullgörande av kontraktet mellan IST och kommunen framgår redan av det underlag som parterna är ense om inte är prekluderat. Detsamma gäller för i vad mån kommunen har valt att nyttja möjligheter till påföljder enligt det tidigare kontraktet mellan IST och kommunen. Mot denna bakgrund finner kammarrätten att det är obehövt för målets prövning i sak, att bestämma om vissa enskilda omständigheter är prekluderade eller ej.

Av 13 kap. 3 § 5 LOU följer att en upphandlande myndighet får utesluta en leverantör från att delta i en upphandling om leverantören har visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av något väsentligt krav i ett tidigare kontrakt enligt denna lag, och detta har medfört att det tidigare kontraktet har sagts upp i förtid eller lett till skadestånd eller jämförbara påföljder. Av 13 kap. 4 § LOU framgår vilka åtgärder en upphandlande myndighet ska vidta innan den beslutar att utesluta en leverantör. I 13 kap. 5 § LOU specificeras i vilka fall en leverantör som omfattas av någon uteslutningsgrund inte ska uteslutas.

Av det omstridda kvalificeringskravet på referensuppdrag, punkten 3.9 i anbudsinbjudan, framgår följande.

Leverantören ska ha erfarenhet från uppdrag av liknande art och omfattning som det efterfrågade uppdraget och ska [...] genom två referensuppdrag påvisa detta.

Kontaktpersonerna ska kunna bekräfta referensuppdraget och att leverantören har utfört uppdraget på ett tillfredsställande sätt. Kommunen ska utifrån referenserna kunna göra en bedömning om leverantören skulle klara uppdraget.

I de fall upphandlande myndighet har haft ett avtal med leverantören inom de tre senaste åren, ska detta anges som ett av referensuppdragen.

En upphandlande myndighet får som utgångspunkt använda sig av internreferenser. En sådan referenstagning får dock inte medföra att den leverantörsskyddande reglering som följer av 13 kap. LOU inte får avsedd verkan.

Av utredningen framkommer att kommunen anser att IST har haft stora och ihållande brister i tidigare leverans, avseende bland annat grundläggande funktionalitet och prestanda, men att detta inte har föranlett att kontraktet har sagts upp eller att några andra jämförbara påföljder vidtagits.

Med beaktande av de allvarliga och ihållande brister som kommunen anser har förekommit i tidigare kontraktsförhållande med IST har det, utifrån utformningen av aktuellt kvalificeringskrav, inte varit faktiskt möjligt för IST att uppfylla detsamma. Eftersom det varit fråga om en kvalificeringsprövning enligt 14 kap. LOU och inte ett uteslutningsförfarande enligt 13 kap. samma lag har inte heller IST i upphandlingen haft möjlighet att bemöta skälen för diskvalificering innan ett sådant beslut fattats. Angivna förhållanden innebär enligt kammarrätten att kvalificeringskravet ifråga har givits ett sådant innehåll att det medfört en otillåten konkurrensbegränsande verkan i strid med principerna om proportionalitet och likabehandling.

Kommunens förfarande har inneburit att IST har lidit eller i vart fall riskerat att lida skada. Kammarrätten finner därför skäl att ingripa mot upphandlingen enligt 20 kap. 6 § LOU. Eftersom felet är hänförligt till det konkurrensuppsökande skedet ska upphandlingen göras om. Kammarrätten bifaller därmed överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (KR-09).

I avgörandet har deltagit tf. kammarrättslagmannen Tomas Kjellgren (ordförande), kammarrättsrådet Eleonora Dufva (referent) och kammarrättsassessorn Christin Lunning.

Föredragande har varit föredragande juristen Mikaela Andersson.

SÖKANDE

IST-Sverige Aktiebolag, 556265-4755

Ombud: Advokaten Ponthus Andersson och biträdande juristen Mattias
Ljungqvist
Hellström Advokatbyrå KB**MOTPART**

Växjö kommun

Ombud: Advokaterna Kaisa Adlercreutz och Johan Lidén
Advokataktiebolaget Albatross**SAKEN**

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning. Förvaltningsrättens interimistiska beslut upphör därmed att gälla.

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

Växjö kommun (kommunen) genomför upphandlingen ”IT-stöd för administration och lärande”, dnr KS 2023-00440. Upphandlingen genomförs enligt reglerna om förhandlat förfarande med föregående annonsering enligt LOU. Upphandlingen består av fyra delar där anbud antas för respektive del. Tilldelningskriterium är det mest fördelaktiga anbudet med hänsyn till pris och kvalitet. IST-Sverige AB (IST) uppfyllde inte upphandlingens krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet och kvalificerade sig därför inte för att lämna anbud i steg två.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

IST ansökte om överprövning och yrkade att upphandlingen ska rättas på så sätt att bolagets anbud ska anses uppfylla kvalificeringskraven varvid bolaget ges möjlighet att lämna anbud i upphandlingen.

Kommunen ansåg ansökan skulle avslås.

Den 26 juni 2024 meddelade kommunen tilldelningsbeslut.

I dom den 11 november 2024 fann förvaltningsrätten i Växjö att IST:s ansökan om överprövning skulle avslås.

IST överklagade domen till Kammarrätten i Jönköping som i beslut den 10 juli 2025 undanröjde förvaltningsrättens dom och återförvisade målet till förvaltningsrätten för ny prövning. Orsaken var att förvaltningsrätten vid sin prövning lagt omständigheter till grund för sin bedömning som framförts av kommunen men som inte kommunicerats IST innan målet avgjordes.

Efter yrkande från IST beslutade förvaltningsrätten den 18 juli 2025 interimistiskt att kommunen inte får ingå avtal förrän annat har bestämts.

VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS ANFÖR

IST

Kommunens referenstagning genom egen referens har inneburit ett kringgående av uteslutningsgrunderna, i synnerhet uteslutningsgrunden om misskötsel i ett tidigare kontrakt i 13 kap. 3 § 5 i LOU. Ett sådant kringgående är i strid med det upphandlingsrättsliga regelverket. Vidare lägger kommunen IST händelser till last som är äldre än tre år vilket inte är tillåtet enligt 13 kap. 3 a § samt 15 kap. 11 § 2 p. LOU. Kommunen har genomfört kvalificeringsfasen på ett sätt som strider mot likabehandlingsprincipen,

proportionalitetsprincipen och transperensprincipen. Om kommunen hade genomfört upphandlingen i enlighet med de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna skulle IST kvalificerats för upphandlingen och på så sätt beretts möjlighet att lämna anbud tilldelas kontraktet varmed man lidit eller riskerat att lida skada.

Kringgående av uteslutningsgrunderna

Förutsättningarna för uteslutning enligt 13 kap. 1–3 §§ LOU är uttömmande. Enligt IST innebär ett obligatoriskt krav på att åberopa en internreferens typiskt sett ett kringgående av rekvisiten i 13 kap. 3 § 5 p. LOU, rätten till ett kontradiktoriskt förfarande enligt 13 kap. 4 § LOU, principen att den upphandlande myndigheten har bevisbördan för uteslutningen, rätten att undvika uteslutning genom self cleaning enligt 13 kap. 5 § LOU samt förbudet att beakta äldre händelser enligt 13 kap. 3 a §. Detta eftersom en myndighet vid internreferenstagning inte behöver beakta någon av nämnda rättssäkerhetsgarantier för anbudsgivaren. Nämnda ventiler handlar i grund och botten om rättssäkerhet samt proportionalitet. Uteslutning är en mycket ingripande åtgärd som enbart får ske enligt relativt strikta förutsättningar samt först efter ett kontradiktoriskt förfarande.

Vid intern referenstagning avgör en enskild person hos den upphandlande myndigheten om anbudsgivaren har teknisk och yrkesmässig kapacitet samtidigt som myndigheten inte har bevisbördan för att referenspersonens betyg, poäng eller svar verkligen speglar anbudsgivarens tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Anbudsgivaren ges inte heller någon möjlighet att påvisa sin tekniska och yrkesmässiga kapacitet på annat sätt. I praktiken ger alltså den upphandlande myndigheten sig själv friheten att bestämma om en befintlig eller tidigare leverantör ska få delta i upphandlingen eller inte. För denna leverantör tillika anbudsgivare är det naturligtvis ovidkommande om förbudet att delta i upphandlingen benämns ”uteslutning” eller

”diskvalificering”. Effekten är densamma, men vid diskvalificering efter internreferenstagning är anbudsgivaren i praktiken rättslös, eftersom myndigheten inte behöver bevisa påstådda brister, iaktta något av rekvisiten i tillämplig bestämmelse om uteslutningsgrund, i detta fall 13 kap. 3 § 5 p., eller iaktta övriga bestämmelser i kapitlet som garanterar anbudsgivaren grundläggande rättssäkerhet samt utgör ventiler för oproportionerliga beslut om uteslutning/diskning.

Uteslutningen

IST anser att det är uppenbart att kommunen långt innan upphandlingen inleddes bestämt sig för att – i strid med likabehandlingsprincipen – inte tilldela IST det upphandlade avtalet. En anbudsgivare kan i praktiken aldrig föra bevisning om vilken avsikt enskilda tjänstemän och politiker i en kommun har varför beviskravet beträffande ett kringgående av 13 kap. 3 § 5 p. och/eller ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen inte kan ställas alltför högt på en anbudsgivare.

Händelser som är äldre än tre år får inte få ligga till grund för uteslutning då detta annars utgör ett kringgående av 13 kap. 3 a § och 15 kap. 11 § 2 LOU. Det är rimligen tidpunkten för beslutet att utesluta IST från upphandlingen som är relevant i sammanhanget, dvs. den 21 mars 2024 (jfr HFD 2013 ref. 61). Det framgår tydligt att kommunens inställning inledningsvis var att allt som inträffat under uppdraget kunnat beaktas, eftersom uppdraget fortfarande var pågående. Detta var också utbildningsförvaltningens utgångspunkt när den lämnade sitt referensomdöme likväl kommunens utgångspunkt när IST uteslöts. Kommunen baserar i princip helt och hållet sitt beslut om uteslutning av IST på händelser som är äldre än tre år.

Införandet av IT-stödet pågick i olika etapper under 2017–1 juli 2021. Den sista perioden av införandet av IST Administration för gymnasieskola och grundskola, 21 mars–1 juli 2021, ligger inom den treårsfrist som löpte innan beslutet om uteslutning den 21 mars 2024. Utbildningsförvaltningens referenssvar gör oavsett vad inte någon åtskillnad mellan vad som skedde innan och efter den 21 mars 2021.

Utbildningsförvaltningens referensomdöme är vidare svepande och opreciserat vad gäller påstådda brister och avtalsbrott. Det anges att IT-stödet inte svarat mot de behov och krav som finns, utan att på något sätt konkretisera vilka avtalsbrott IST skulle gjort sig skyldig till eller vilka krav/behov som bolagets lösning inte uppfyller. Vidare är de omständigheter som kommunen angett i sin referenstagnung i allt väsentligt hänförliga till lärplattformens tekniska egenskaper som regleras genom 9 kap. LOU och utgör inte tekniska och yrkesmässiga kapacitet. En IT-plattform utvecklas löpande och dess tekniska egenskaper säger ingenting om en anbudssökandes tekniska och yrkesmässiga kapacitet som bolag.

Införandet av IST Administration för grundskola och gymnasieskola var mer utmanande än nödvändigt på grund av brister i kommunens interna styrning, informationsspridning och utbildning. IST levererade enligt avtalet. Bristerna avsåg utbildningsförvaltningen – som också utformade referensomdömet.

Av avtalsvillkoren framgår att båda parter har ett ansvar i införandeprojekt. Vidare anges att införandet anses avslutat när slutligt leveransgodkännande skett. Slutligt leveransgodkännande, som är detsamma som ”Effektiv leveransdag”, ges först när acceptenstesterna av systemet genomförts. Om ett acceptanstest visar att systemet brister i något avseende ska detta dokumenteras av kommunen och meddelas IST, varefter avvikelserna rättas av IST och nya acceptenstest genomförs. Effektiv leveransdag innebär således att leveransen uppfyller avtalad specifikation och kommunen därmed godkänt leveransen.

Tid- och införandeplan togs inledningsvis fram av IST men revideras vid ett tillfälle gemensamt av parterna till den 1 juli 2021. IST Administration leveransgodkändes och driftsattes i enlighet med tidplan den 1 juli 2021, att kommunen påstår annat stämmer inte. Därmed var införandeprojektet godkänt och avslutat. Kommunen har inte vid något tillfälle framställt krav på vite eller skadestånd eller liknande. Några avvikelser eller någon ”restlista” var det inte fråga om i samband med driftsättning och någon sådan lista känner IST inte till, utan kommunens leveransgodkännande innebar att IST Administration uppfyllde ”avtalad specifikation”. Det som kommunen nu framför beträffande bristande funktionalitet m.m. som dessutom fortfarande påstås kvarstå kan därför inte godtas.

Ett stort antal av kommunens punkter utgör enbart olika önskemål och förbättringsförslag från kommunens sida och inte en restlista. Det bestrids att det är fråga om att systemet brister i funktionalitet och i förhållande till avtalets villkor och krav. Avseende flertalet punkter går det över huvud taget inte att förstå vad kommunen menar utgör en brist. Vad gäller avgiftskontrollen var inte vårdnadshavarnas taxerade inkomster för inkomståret 2020 tillgängliga hos Skatteverket. Detta kan givetvis inte IST lastas för varför systemet i denna del leveransgodkändes. Beträffande funktionen skolval/skolbyte framförde kommunen önskemål om att använda en programvara från en annan leverantör, vilket IST accepterade. Vad gäller Lämna & Hämta framställdes önskemål om ytterligare funktionalitet utöver kravställd avtalad nivå. IST acceptera detta, varvid leveransen av Lämna & Hämta sköts fram. Eftersom parterna var överens förelåg ingen bristande funktionalitet utan leveransgodkändes. Överenskommelserna är också skälet till rabatten samt faktureringen av införandet. Vad gäller funktionalitet för kulturskola och vuxenutbildning samt de moduler och funktionalitet tillhandahölls denna genom ett äldre system som uppfyllde avtalad specifikation och därför klarade acceptenstesterna.

Preklusion

I sitt yttrande den 23 augusti 2024 har IST nyttjat sin omfattande rätt att utveckla och förtydliga sin talan. I de inledande inlagorna redogör bolaget utförligt för att kommunens internreferenstagning utgjort ett kringgående av uteslutningsinstitutet och att det skett i strid med likabehandlingsprincipen. Olikbehandlingen beror på att kommunen långt innan upphandlingen inleddes bestämt sig för att inte tilldela IST kontraktet och att referenstagningen skett på ett visst sätt för IST, och på ett helt annat sätt för övriga anbudsgivare. Det är enligt IST därför tydligt att det endast är fråga om en utveckling och ett förtydligande av den talan som framfördes i de två första inlagorna (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 19 mars 2024 i mål nr 6248-23).

IST har under alla omständigheter inte kunnat åberopa omständigheten tidigare eller annars har haft giltig ursäkt att inte göra det. Först den 26 juni 2024 meddelade kommunen tilldelningsbeslut, varvid den absoluta sekretessen upphörde och IST fick möjlighet att begära ut handlingar. Först då kunde IST kontrollera huruvida internreferenstagningen utförts på olika och diskriminerande sätt jämfört med övriga anbudsgivare.

Föreligger en undantagssituation uppstår inte några ”nya treveckorsfrister”, ett sådant synsätt hade krävt lagstöd. Det är i övrigt oklart varför kommunen anser det senfärdigt att, på så sätt som skett, under semestertider motta och gå igenom ett tilldelningsbeslut, begära ut och gå igenom anbudshandlingar samt utforma och inkomma med ett yttrande baserat på detta underlag.

Växjö kommun

Det har självklart inte fattats något beslut om vem som ska tilldelas eller inte tilldelas avtal redan före upphandlingen inleddes utan upphandling har genomförts på samma sätt som alla andra upphandlingar inom kommunen.

Krav och villkor läggs fast och publiceras, därefter tillämpas upphandlingsdokumenten på de ansökningar och anbud som inkommer. Något förbud mot att beakta egna referenser i kvalificeringsfasen av en leverantörs tekniska och yrkesmässiga kapacitet finns inte.

Referenstagningen och tillämpningen av det aktuella kvalificeringskravet har skett på ett objektiva sätt och även i övrigt i överensstämmelse med de grundläggande principerna, bland annat kan och ska referenstagning avseende ett pågående uppdrag omfatta uppdragets utförande som helhet. IST:s anbud har förkastats, inte uteslutits, på grund av bristande uppfyllelse av ett kvalificeringskrav. Det är enligt praxis möjligt för en upphandlande myndighet att använda sig av egna referenser vid en prövning i kvalificeringsfasen av leverantörens tekniska och yrkesmässiga kapacitet (se Kammarrätten i Stockholms dom den 8 mars 2018 i mål 9-18 och däri gjorda hänvisningar).

Vid tidpunkten för referensomdömet har det förelegat flera brister, hänförliga till IST:s utförande av referensuppdraget, som har gett kommunen fog för att bedöma utförandet som inte tillfredsställande. Detta framgår tydligt av referensomdömet innehåll och de förtydliganden som kommunen lämnat i yttrandena i förvaltningsrätten. Flertalet av anmärkningarna i referensomdömet avser förhållanden under de tre senaste åren räknat från referenstagningen eller förkastningsbeslutet, det gör ingen skillnad. Det bör i sammanhanget betonas att de förhållanden som beaktats i referensomdömet delvis avser utebliven avtalad funktionalitet. Detta är ett perdurerande förhållande så länge som den uteblivna funktionaliteten består. Flera av bristerna är ihållande problem som kvarstår än idag. En perdurerande händelse föreligger tills den upphör och omfattas inte av treårsfristen.

Centraliseringen av den administrativa organisationen som IST hänvisar till hade genomförts redan 2017. Den typ av förhållanden som IST felaktigt lägger kommunen till last kan naturligtvis inte heller ens i teorin orsaka och/eller

ursäktade att IST inte har moduler och funktioner färdiga för tillhandahållande. Beträffande omfattningen av köp av extra utbildningsinsatser håller kommunen med om att detta behov är anmärkningsvärt. Orsakerna till behovet var till övervägande del vållade av IST.

Vad som benämns "införandeprojektet" i referenstagningen har bestått av flera delimplementeringar. IST Administration för förskola och fritidshem infördes 2019/2020 och togs i drift i januari 2020. Vid den tidpunkten saknades dock viktiga delar av avtalad funktionalitet; införandet var således inte slutfört utan fortgick. Retroaktiv avgiftskontroll levererades först 2022, det saknades integration till "IST Lärande Förskola" vilket resulterade i att viss funktionalitet (samtalsbokning) i praktiken inte längre gick att använda. Vidare saknades funktionen "Lämna/Hämta", vilken enligt en inledande plan skulle levereras redan i oktober 2019. En reviderad plan sköt fram leveransen till januari 2020. Den faktiska leveransen skedde sedermera först två år senare, i januari 2022, och då med betydande prestandaproblem.

IST Administration för grundskola och gymnasieskola, samt vuxenutbildning och kulturskola infördes under hösten 2021 och präglades av stora problem. System togs i drift under sommaren 2021, likväl fortsatte implementering och införande även under hösten 2021. Kommunen har inte leveransgodkänt systemet. En rad funktioner och moduler var nämligen inte färdiga till den 1 juli 2021, exempelvis: a) lämna/hämta, b) ekonomidel (vuxenutbildning), c) fakturering (kulturskolan), d) ej komplett elevhantering (kulturskolan), e) ej komplett skolval (närhetsprincipen saknades), f) skolbyte, g) gymnasieantagning (levererades i ett äldre system), h) modersmålsansökan (grundskola och gymnasium) och i) ledighetsansökan (grundskola och gymnasium). Status per den 31 oktober 2021 var att IST ansågs färdiga med uppskattningsvis 60 procent av införandet - där planeringen alltså utgick från att 100 procent rätteligen skulle ha varit klart den 1 juli 2021. Av faktura framgår att IST under hösten 2021 endast fakturerade upp till 60 procent av införandekostnaden.

Status per den 1 januari 2023 (närmare 18 månader efter driftsättningen) var att IST ansågs färdiga med uppskattningsvis 84 procent av införandet och IST fakturerade i januari 2023 upp till 84 procent av införandekostnaden.

Kommunen har erhållit rabatter på grund av den delvis uteblivna funktionaliteten. En av dessa rabatter inleddes i januari 2023 och uppgick då till ca 122 tkr (per halvår). Tanken var att rabatten skulle avvecklas så snart korrekt funktionalitet fanns på plats. Rabatten har sedan andra halvåret 2023 varit ca 81 tkr per halvår (benämnd abonnemangsavdrag). Den rabattnivån har tillämpats sedan andra halvåret 2023 och kvarstod fortfarande vid tidpunkten för referenstagningen, samt kvarstår än idag. Rabatten har således i praktiken blivit permanent i stället för, som avsikten var, tillfällig i avvaktan på leverans av full avtalsenlig funktionalitet. Vad IST anger som skäl för rabatterna stämmer inte.

Vidare bestrids att ett leveransgodkännande skulle förhindra kommunen att göra gällande de stora och ihållande brister leveransen uppvisat. Det stämmer inte att det inte framkom några avvikelser under acceptenstesterna. I sammanhanget bör det nämnas att en betydande del av kravställd funktionalitet överhuvudtaget inte kunde testas under sommaren 2021. All funktionalitet fanns inte klar för leverans av IST vid den tidpunkten och det går inte att testa något som inte finns. Därutöver ska det understrykas att det först senare, efter testerna, också framkom allvarliga prestandaproblem på flera områden vid hög belastning i form av många simultana användare (exempelvis för ekonomi-körningar och för funktionen närvaro/frånvaro). Det är en typ av brist som inte kan upptäckas vid ett acceptanstest.

Som IST anmärkt på finns en kolumn för önskemål och förbättringsförslag, men en annan kolumn innehåller fel och brister. För övrigt framgår det av uppgifterna i bland annat denna kolumn att IST vid tidpunkten instämde med kommunen om att åtskilliga punkter i restlistan avsåg kravställd funktionalitet.

När det gäller funktionaliteten avgiftskontroll avseende IST Administration för förskola och fritidshem tillhandahölls denna av IST först i september 2022, dvs. långt efter att uppgifterna blev tillgängliga hos Skatteverket. Detta efter eskaleringar från kommunen till IST:s ledning. När tjänsten väl började levereras var det med sådana brister att tjänsten var praktiskt taget oanvändbar. Problemen åtgärdades så småningom av IST efter ytterligare påstötningar och eskalering från kommunen till IST:s ledning.

IST anför att kommunen, vad avser funktionen "skolval/skolbyte", framförde önskemål om att använda en programvara från en annan leverantör. IST utelämnar här skälet till kommunens "önskemål" - att IST inte kunde leverera kravställd funktionalitet. IST förmådde inte leverera enligt avtal varför kommunen blev tvungen att köpa funktionaliteten från annat håll. Att IST "accepterade" detta täckningsköp visar tydligt att IST, vid tidpunkten, hade insikt om att bolaget hade misslyckats med att tillhandahålla kommunen kravställd funktionalitet.

IST anför att funktionalitet rörande kulturskola och vuxenutbildning korrekt tillhandahölls genom ett äldre system. Vad som faktiskt skett är att kommunen tvingades fortsätta i IST:s äldre, föråldrade system i brist på annat; IST kunde nämligen inte tillhandahålla den nya (av kommunen kravställda) lösning som IST hade utlovat. Det gamla systemet var alltså ingen avtalsenlig leverans - vilket IST nu synes påstå - utan något som kommunen tvingades fortsätta använda som ett alternativ till att inte ha något system alls.

Preklusion

Det är i och för sig riktigt att ny information som blir tillgänglig först efter ett tilldelningsbeslut kan motivera en viss ytterligare tid för en sökande leverantör att konkretisera rättsfakta i en överprövning. I detta fall har det ingetts ett yttrande i förvaltningsrätten den 23 augusti 2024, dvs. ca två månader efter

sagda tilldelningsbeslut. Det har inte framkommit konkreta skäl för att en så lång tidsperiod skulle vara nödvändig för att medge redovisning av nya rättsfakta. Därtill kan konstateras att IST i mycket låg utsträckning får anses grunda sin överprövning på förhållanden som har blivit kända för bolaget först efter tilldelningsbeslutet. Vad som emellertid görs gällande i målet, hänförligt till de övriga anbudena, är att referenstagningen påstås ha skett på ett i avgörande betydelse annorlunda sätt för dessa anbud i relation till bolagets (vilket inte stämmer). Att IST först efter tilldelningsbeslut har kunnat få information om andra anbud i upphandlingen skapar inte giltig ursäkt för att i sent skede av handläggningen ange nya rättsfakta hänförliga till kommunens påstått felaktiga bedömning av IST:s anbud.

Eftersom huvudregeln föreskriver preklusion redan tre veckor efter ansökans ingivande, är det följdriktigt att tillämpa ett strängt skyndsamhetskrav vid angivande av nya grunder på grund av att ny information har blivit tillgänglig för sökanden efter ansökan. Som utgångspunkt bör tre veckor vara fullt tillräckligt, från kännedom om ny information, för att åberopa en ny grund. Att sådan skyndsamhet normalt kan krävas av sökanden har lagstiftaren tydligt lagt fast genom etableringen av treveckorsfristen som sådan. Skäl för att vänta närmare två månader med att ange nya grunder, från tidpunkt från kännedom om tilldelningsbeslut, har inte framkommit. Inget i bestämmelsens förarbeten tyder på att semestertider ska ha någon ursäktande verkan i sammanhanget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 4 kap. 1 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Enligt 20 kap. 4 och 6 §§ LOU kan förvaltningsrätten pröva om en upphandlande myndighet har brutit mot någon bestämmelse i lagen och på talan av en leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller får avslutas först sedan rättelse gjorts

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter den grundar sin talan och att domstolens prövning är begränsad till de grunder som parten har åberopat (RÅ 2009 ref. 69).

Det är också den part som har ansökt om överprövning av upphandlingen som har att visa att denne har lidit skada eller kan komma att lida skada av de påtalade bristerna i upphandlingen (HFD 2013 ref 53).

En omständighet som den sökande leverantören åberopar till grund för sin talan senare än tre veckor från den dag då ansökan om överprövning kom in till förvaltningsrätten får beaktas av rätten endast om leverantören gör sannolikt att den inte har kunnat åberopa omständigheten tidigare eller annars har haft giltig ursäkt att inte göra det (20 kap. 5 b § LOU).

En upphandlande myndighet får enligt 14 kap. 1 § LOU i en upphandling ställa krav på att leverantören ska vara kvalificerad avseende bland annat teknisk och yrkesmässig kapacitet. Kraven ska ha anknytning och stå i proportion till det som anskaffas.

Enligt 14 kap. 5 § LOU får krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet innebära att leverantören ska förfoga över nödvändiga personalresurser och tekniska resurser samt ha sådan erfarenhet som behövs för att kontraktet ska kunna fullgöras enligt en ändamålsenlig kvalitetsstandard. Myndigheten får kräva att leverantören visar att den har sådan tillräcklig erfarenhet genom lämpliga referenser från tidigare fullgjorda kontrakt (prop. 2015/16:195 s. 1095).

Förvaltningsrättens bedömning

Kommuniceringsskyldighet

Inför sitt avgörande i mål 1143-24 kommunicerade Förvaltningsrätten i Växjö inte kommunens senaste yttrande (aktbilaga 45 i Förvaltningsrätten i Växjös mål 1143-24). Uppgifter i yttrandet lades emellertid till grund för avgörandet och borde därmed enligt Kammarrätten i Jönköping rätteligen kommunicerats sökanden i enlighet med 18 § Förvaltningsrättsprocesslagen (1971:291).

Sökanden uppmärksammade bristen i sitt överklagande och bilagade kommunens yttrande. I överklagandet samt i den ytterligare skriftväxling som förevarit i kammarrätten har IST också bemött och argumenterat kring kommunens tidigare inte kommunicerade yttrande och de uppgifter som däri framkommer. Förvaltningsrätten gör därför bedömningen att sökanden numera har kännedom om vad som tillförts målet samt därtill haft möjlighet att yttra sig över detta i enlighet med kraven i förvaltningsprocesslagen.

Preklusion

Förvaltningsrätten fann i sitt avgörande i mål 1143-24 att IST i sina yttranden den 10 maj 2024 respektive 23 augusti 2024 tillfört målet sakomständigheter som bedömdes som nya. De kom därför att betraktas som inkomna efter preklusionsfristens inträde (20 kap. 5 b § LOU) och beaktades inte vid förvaltningsrättens prövning.

Huvudregeln är att preklusion inträder tre veckor efter att ansökan inkommit till domstolen och att allt återopande av ytterligare omständigheter därefter måste ske enligt undantagsreglerna, det vill säga att IST ska göra sannolikt att man inte har kunnat återropa omständigheten tidigare eller annars har haft giltig ursäkt att inte göra det.

I fråga om det yttrande som inkom den 10 maj 2024 har IST inte framfört någon argumentation till varför vad som däri anförts ska omfattas av förvaltningsrättens prövning.

Förvaltningsrätten har tagit del av det resonemang som förvaltningsrätten fört i mål 1143-24 och skäl att komma till en annan slutsats än vad förvaltningsrätten gjort i denna del har inte framkommit. IST:s invändningar avseende kommunens användning av en muntliga RFI har dels åberopats mer än tre veckor efter ansökan anhängiggjorts och IST har därtill inte gjort sannolikt att IST inte kunnat åberopa omständigheten tidigare eller annars haft giltig ursäkt att inte göra det. Dessa omständigheter ska därför anses prekluderade.

Vad gäller yttrandet den 23 augusti 2024 har IST däremot argumenterat varför detta ska beaktas. Dels anser man att argumentationen är en utveckling av de grunder man anført inom treveckorsfristen. Dels anser man sig ha varit förhindrad att anföra detta till följd av att informationen tillgängliggjorts först i samband med tilldelningsbeslutet.

Enligt förarbetena (prop. 2021/22:120 s 84 ff) avses med omständigheter endast s.k. rättsfakta, varken bevisfakta eller bevis omfattas således av preklusionsreglerna. Vidare framgår att det med hänsyn till upphandlingsmålens komplexitet bör finnas ett förhållandevis stort utrymme för leverantören att utveckla och förtydliga sin talan. Det finns inte heller något som hindrar rätten från att beakta ny rättslig argumentation. Om sökanden inledningsvis endast har åberopat att upphandlingen strider mot en viss regel och sedan, efter det att fristen har gått ut, beskriver vad felet består i, bör dock kompletteringen inte beaktas. Möjligheten att beakta nya omständigheter ska också tillämpas restriktivt.

Enligt förvaltningsrätten framgår av utredningen att mycket av yttrandet av den 23 augusti 2024, i enlighet med vad förvaltningsrätten vid sin tidigare prövning också har bedömt, utgör nya rättsfakta. I yttrandet har IST härvid i huvudsak uppgett att; de problem och förhållanden som behandlats i kommunens referentomdöme förorsakats av kommunen; kommunen redan innan upphandlingen annonserades bestämt sig från att utesluta IST; kommunen överträtt LOU genom att agera felaktigt vid kontakttagande inför referenstagningen; kommunen har felaktigt använt olika formulär vid sin referenstagning. Kommunen ska istället för att ha kontaktat uppgiven kontaktperson för referenstagning låtit kommunens egen utbildningsförvaltning svara på frågorna och avge omdöme om hur uppdraget utförts.

Att dessa omständigheter har ett sådant samband med den tidiga skriftväxlingen att detta endast ska ses som ett led i denna kan inte förvaltningsrätten se. Omständigheterna måste därför ses som nya varmed IST måste göra sannolikt att de inte har kunnat åberopa omständigheten tidigare eller annars har haft giltig ursäkt att inte göra det.

IST har i huvudsak anfört att information tillgängliggjorts i samband med tilldelningsbeslutet den 26 juni 2024 och att bemötande av detta kunnat ske först därefter. Förvaltningsrätten vidgår att en sådan omständighet typiskt sett kan medföra ett undantag från preklusionsreglerna. För att undantaget ska bli tillämpligt krävs dock enligt förarbetena (prop. 2021/22:120 s 84 ff) att leverantören har gjort de efterforskningar och vidtagit de åtgärder som varit möjliga och rimliga att göra inom fristen. Mot bakgrund av den sökande leverantörens ställning som näringsidkare, bör kraven på förmåga i dessa avseenden ställas högt. Det förhållandet att en viss utredningsåtgärd kostar pengar bör i princip inte tillmätas någon betydelse. Detsamma bör gälla för andra hinder som hänför sig till leverantörens organisatoriska eller ekonomiska förhållanden.

Även om det likt vad IST konstaterar inte finns en lagstadgad frist som innebär att sökanden är skyldig att agera inom viss tid från vetskap om en viss omständighet måste måltypens generella skyndsamhetskrav avspeglas även i detta avseende. Rimligt är därför att som utgångspunkt i vart fall maximalt tillåta en treveckorsfrist från det att man underrättats om nya förhållanden. Detta särskilt med tanke på de höga krav på aktivitet som ställs på parten enligt förarbetena. Exempelvis är mellanliggande semestrar således inte ett giltigt skäl för dröjsmål utan utgör ytterst en kostnadsfråga för parten enligt förvaltningsrätten. Att som IST dröjt närmare två månader från tiden för tilldelningsbeslutet med att komma in med ett yttrande kan med bakgrund härav inte anses uppfylla kraven på skyndsamhet som måste ställas på parterna. Inte heller har IST anfört några ursäktande skäl till dröjsmålet. Förvaltningsrätten gör därför samma bedömning som i mål 1143-24 att de nya omständigheter som anfört i yttrandet den 23 augusti 2024 är prekluderade.

Vad gäller den efterföljande argumentationen om bristerna har IST initialt endast gjort gällande att dessa endast är hänförliga till tekniska egenskaper som regleras i 9 kap. LOU och inte utgör tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Man har också angett att bristerna har varit äldre än tre år. Även om mycket av argumentationen rörande bristerna har skett först i kammarrätten och därmed hade kunnat vara föremål för preklusion är förvaltningsrätten i visst avseende benägen att beakta även denna argumentation. IST har gjort gällande att felen är äldre än tre år. Men för att kunna bedöma om så är fallet måste kommunen ges möjlighet att visa detta och IST att i sin tur bemöta kommunens svar för att förvaltningsrätten sedermera ska kunna ta ställning vad som faktiskt är brister utifrån referensomdöme.

Kvalificeringskrav och referenser

Av utredningen framgår att IST inte ska ha uteslutits ur upphandlingen enligt 13 kap. LOU utan istället till följd av att bolaget inte uppfyllt kvalificerings-

kraven på teknisk och yrkesmässig kapacitet enligt 14 kap 5 § LOU baserat på ett av kommunen inhämtat internt referentomdöme.

IST gör emellertid gällande att uteslutningen är ett kringgående av uteslutningsgrunderna i 13 kap LOU, att kommunen inte kunnat använda sig av internreferenser och att kommunen beaktat omständigheter som har varit äldre än tre år.

IST har sedan 2018 levererat IT-stöd till kommunen varför kommunen i enlighet med kravet i punkten 3.9 i upphandlingsdokumenten har använt sig av en internreferens. Av kravet under rubriken ”3.9 Referenser” framgår bland annat att:

”Leverantören ska ha erfarenhet från uppdrag av liknande art och omfattning som det efterfrågade uppdraget och ska för varje del i upphandlingen som leverantören ansöker att kvalificera sig för, genom två (2) referensuppdrag påvisa detta. [...]

Det är Växjö kommun som bedömer om de lämnade uppdragen är likvärdiga med det efterfrågade uppdraget.

Kontaktpersonerna ska kunna bekräfta referensuppdraget och att leverantören har utfört uppdraget på ett tillfredsställande sätt. Växjö kommun ska utifrån referenserna kunna göra en bedömning om leverantören klarar uppdraget. [...]

I de fall upphandlande myndighet har haft ett avtal med leverantören inom de tre (3) senaste åren, ska detta anges som ett av referensuppdragen.

Referenterna kommer att kontaktas vid behov.

[...]”

Vid förvaltningsrättens tidigare prövning befanns IST inte ha förmått visa att referenstagningen eller referensvärderingen inte har skett på ett icke objektiva sätt. Det framkom inte heller något enligt förvaltningsrätten som talade för att kommunen använt referenskravet för att kringgå bestämmelserna i 13 kap.

LOU. Inte heller fann förvaltningsrätten att referenstagningen stred mot transparens- och likabehandlingsprincipen utan det framgick klart och tydligt av upphandlingsinbjudan vad den interna referenstagningen innebar och någon särbehandling av IST har i detta avseende inte skett.

Såvitt förvaltningsrätten kan utläsa är det tillåtet för en upphandlande myndighet att använda sig av s.k. egenreferens i såväl kvalificeringsfasen som i utvärderingsfasen under förutsättning att detta framgår av upphandlingsdokument och att det sker på ett objektivt sätt så att de grundläggande principerna om likabehandling och transparens inte träds för när (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 8 mars 2018 i mål nr 9-18 och Kammarrätten i Göteborgs dom den 18 november 2010 i mål nr 2504-10).

Precis som IST anför finns emellertid risken vid intern referenstagning att upphandlande myndighet därigenom i ett tidigt skede hade kunnat välja bort anbudsgivare på subjektiva grunder. På samma sätt kan ett bristfälligt utformat upphandlingsunderlag eller referenstagning medföra skäl att ifrågasätta objektiviteten och tilltron till utfallet. Det ska härvid även noteras att det är uppenbart att kraven i 13 kap. 3 § p. 5 respektive 14 kap 5 § LOU i viss mån kan komma att överlappa och att det exempelvis kan vara bristen på teknisk och yrkesmässig kapacitet som medför bristande förmåga att fullgöra avtalet. Samtidigt är lagstiftningen utformad på så vis att båda utfallen är möjliga.

Av vikt är därför att upphandlingsdokumenten är författade på ett sådant sätt det inte finns skäl att ifrågasätta dess objektivitet utan att dessa upprätthåller det upphandlingsrättsliga regelverket och dess principer. Därför är det enligt förvaltningsrätten i sammanhanget även nödvändigt att också analysera hur referensyttrandet överensstämmer med det krav det har kommit till att utvärdera, det vill säga teknisk och yrkesmässig kapacitet.

Förvaltningsrätten finner alltså, i likhet med vad förvaltningsrätten i sin tidigare dom konstaterat, att det inte framkommit skäl att ifrågasätta hur upphandlingsdokumenten utformats och inte att kraven i enlighet har tillämpats på det sätt som skett. Därutöver finner förvaltningsrätten att kommunens referensperson har författat sitt yttrande i allt väsentligt i överensstämmelse med en utvärdering av IST:s tekniska och yrkesmässiga kvalitet. Vad som avspeglas däri enligt förvaltningsrätten är primärt IST förmågor att i det tidigare uppdraget möta kommunens krav och tillse att det finns en fungerande produkt på plats. Det är alltså i huvudsak IST:s kapacitet och kvalitet i uppdragets utförande som bedömts snarare än efterlevnaden av avtalet (jfr 13 kap. 3 § p. 5 LOU). Således är det inte heller, som IST också gjort gällande, en fråga om de tekniska kraven enligt 9 kapitlet LOU en upphandlande myndighet kan ställa i en upphandling. Utan referenspersonens yttrande utgör i så fall snarare en utvärdering av IST förmåga att ha mött den kravställning som kommunen tidigare upphandlat.

Vidare har IST även uppgett att inte heller i övrigt beretts möjlighet att visa sin tillförlitlighet på något annat sätt. Förvaltningsrätten noterar härvid att leverantörerna enligt kravet i ”3.8 Teknisk och yrkesmässig kapacitet” ges möjlighet att ge en beskrivning av sin verksamhet, vilken påvisar tekniska och yrkesmässiga kapaciteten inom delarna: organisation, översiktlig kompetensstruktur, införande av systemet, utbildning av systemet, utveckling och drift av systemet, samt integrationsförmåga, support och stöd i förvaltningsfasen. Leverantörerna får därmed enligt förvaltningsrätten även på annat sätt ha beretts möjligheten att visa sina kvalifikationer och bedömning ska således inte uteslutande sägas ha varit beroende på kommunens eller enskild handläggares uppfattning.

I fråga om referensuppdragets tillämplighet har IST gjort gällande att händelser äldre än tre år inte får beaktas. Av 15 kap. 11 § LOU avseende utredning om en leverantörs tekniska och yrkesmässiga kapacitet framgår att en upphandlande

myndighet får begära utredning av en leverantörs tekniska kapacitet i form av, såvitt här är relevant, en förteckning över de viktigaste varuleveranser eller tjänster som har utförts under högst de tre senaste åren, med angivande av värde, tidpunkt och privata eller offentliga mottagare. Vidare framgår av förarbetena vilken utredning en upphandlande myndighet får begära in till stöd för att kvalificeringskraven avseende teknisk kapacitet är uppfyllda. Listan av möjliga bevismedel ger viss indikation till vilka krav på teknisk kapacitet som kan ställas upp som kvalificeringskrav. Den upphandlande myndigheten bör endast ställa sådana krav som kan bevisas med de medel som myndigheten kan kräva enligt denna bestämmelse (prop. 2015/16:195 s. 1106).

Även om det inte uttryckligen i lag eller förarbeten finns angivet från vilken dag man ska räkna treårsfristen torde utgångspunkten vara att det är anbudstidpunkten eller möjligen annars en i upphandlingsdokumentet på förhand angiven tidpunkt. Huvudsaken är enligt förvaltningsrätten att tidpunkten är objektivt fastställd till skillnad från om man istället skulle använt sig av exempelvis tidpunkten för referenstagningen eller beslutet om diskvalificering vilka båda är beroende av upphandlande myndighetens respektive referenspersonens agerande. Det skulle innebära en oförutsägbarhet och rättsosäkerhet för leverantören. IST argumenterar emellertid för att använda sig av tidpunkten för beslutet att utesluta IST från upphandlingen, dvs. den 21 mars 2024 (jfr HFD 2013 ref. 61). Förvaltningsrätten anser anbuds- tidpunkten är den mest lämpliga tidpunkten men konstaterar samtidigt i förevarande mål att tidpunkten egentligen är egal då många av de brister som adresserats i referensomdömet har varit pågående under lång tid och var alltså vid handen både vid anbudstidpunkten såväl som referens- och beslutstidpunkten. Förvaltningsrätten finner således att omständigheter som är äldre än tre år från anbudstidpunkten inte ska beaktas men att brister som har inträtt innan treårsfristen och som alltså är pågående får göras gällande.

Referensyttrandet och kommunens efterföljande utveckling av IST tidigare uppdrag i skriftväxlingen utvisar enligt förvaltningsrätten att det har funnits omfattande synpunkter på IST systemens tillhandahållande, funktion och kapacitet. Bristerna har varit utsträckta över tid och vissa alltjämt pågående vilket enligt förvaltningsrätten indirekt vidkänns av IST genom den omfattande rabattstruktur som har funnits och som delvis alltjämt är på plats. Att som leverantör godta betydande rabatter för något man själv inte anser brister finner förvaltningsrätten inte troligt. Att brister kvarstår under lång tid anser förvaltningsrätten också visar på just den typ av bristande teknisk och yrkesmässig kapacitet som det aktuella kravet är tänkt att utvärdera. Att IST skulle kunna fransäga sig ansvar för sina produkter så snart dessa skulle varit implementerade och levererade vinner ingen bärighet utan vid införandet befintliga och efterföljande brister utgör i förlängningen i sig ett betyg på bolaget tekniska och yrkesmässiga förmåga och kapacitet. Inte heller kommunens agerande huruvida man i viss ordning sagt upp eller reklamerat med anledning av tidigare avtal torde påverka möjligheten för en uppdragsgivare att utvärdera och beakta hur ett visst uppdrag utförts.

Därutöver utgör enligt förvaltningsrätten den efterföljande kontakten med kommunen med anledning av produkterna och bolagets förmåga att i detta skedde möta kunden även det ett betyg som avspeglar IST:s tekniska och yrkesmässig kapacitet. Även om parterna till viss del synes vara oeniga om när och hur olika delsystem har levererat är det uppenbart att kommunen inte är nöjd med den produkt och den prestation IST levererat och att den därmed inte heller motsvarar de krav som kommunen uppställt. Förvaltningsrätten anser därmed att det har funnits fog för referenspersonens yttrande och att inget annat framgår än att kommunen i enlighet med upphandlingsdokumenten har beaktat yttrandet. Samtidigt har IST även haft möjlighet att påvisa sin kapacitet i och med ovan refererade punkten 3.8 i upphandlingsdokumentet. Något skäl att ifrågasätta kommunens bedömning finns emellertid inte enligt förvaltningsrätten. Annat har således inte framkommit än att kommunen med utgångspunkt

i vad IST har anfört har förfarit i enlighet med det upphandlingsrättsliga reglerna och dess principer.

Förvaltningsrätten bedömer sammanfattningsvis att kommunen, genom att inte kvalificera IST för fas två i upphandlingen inte har brutit mot någon upphandlingsrättslig princip eller annan bestämmelse i LOU. Kommunen har haft rätt att använda en intern referens för att säkerställa efterlevnaden av det aktuella kravet på teknisk och yrkesmässig kapacitet. Det är inte heller frågan om ett kringgående av uteslutningsgrunderna. Vidare framgår inte med hänsyn till vad IST anfört i dessa avseende eller i övrigt att kommun brutit mot likabehandlings-, proportionalitets- eller transperensprincipen. Skäl saknas därför för förvaltningsrätten att ingripa mot upphandlingen varmed ansökan ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-05)

Målet är avgjort av rådmannen Per Hansson.

Föredragande juristen Erik Karlsson har föredragit målet.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.

Hur man överklagar

KR-09

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga det till Högsta förvaltningsdomstolen. Överklagandet ska skickas till kammarrätten. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen senast den dag tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får Högsta förvaltningsdomstolen inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta förvaltningsdomstolen ska pröva ett överklagande. Högsta förvaltningsdomstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller kammarrättens beslut. Det är därför viktigt att du i överklagandet tar med allt som du vill föra fram.

Så här gör du

1. Skriv kammarrättens namn, målnummer och beslutsdatum.
2. Förklara vilken ändring du vill ha och varför du tycker att beslutet ska ändras.
3. Förklara varför du anser att Högsta förvaltningsdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd ovan).
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Bifoga de skriftliga bevis du hänvisar till om de inte redan finns i målet.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om hur domstolen kan nå dig: e-postadresser, postadresser,

och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

6. Skicka eller lämna in överklagandet till kammarrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Kammarrätten kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet, och då står kammarrättens beslut fast.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar kammarrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta förvaltningsdomstolen.

Har du tidigare fått handlingar med förenklad delgivning kan även Högsta förvaltningsdomstolen skicka handlingar på detta sätt.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med kammarrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.